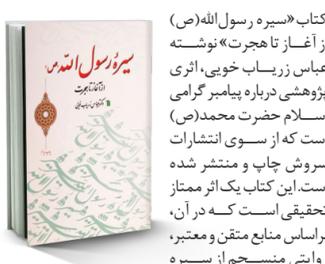

پیشخوان

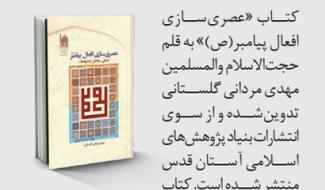
سیره رسول‌الله ﷺ از آغاز تا هجرت

کتاب «سیره رسول‌الله(ص) از آغاز تا هجرت» نوشته عباس زریاب خوبی، اثری پژوهشی درباره پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد(ص) است که از سوی انتشارات سروش چاپ و منتشر شده است.این کتاب یک اثر ممتاز تحقیقی است که در آن، براساس منابع متقن و معتبر، روایتی مستحکم از سیره پیامبر(ص) عرضه شده و اثری در تاریخ و سیره زندگانی حضرت محمد(ص) از ولایت تا هجرت است. نویسنده، با بهره گرفتن از منابع اولیه تاریخی، از جمله سیره ابن‌هشام، تاریخ طبری و مغازی واقدی، ابتدا به بررسی شرایط و اوضاع عربستان و شهر مکه پیش از ظهور اسلام پرداخته و نظام حاکم بر آن، و موقعیت قریش و آداب و رسوم آنان، از جمله مسئله حج و برگزاری آن و دیگر سنت‌های جاهلی را بررسی کرده و سپس به ولایت پیامبر(ص) و شرح حال آن حضرت و چگونگی رفتار و سلوک وی در نوجوانی و تعاملش با سنت‌های حاکم بر مکه، ازجمله شرکت وی در مرمت کعبه و مشارکت در پیمان «حلف الفضول» پرداخته است. دوران بعثت پیامبر و نزول آیات قرآن و دعوت پنهانی و آشکار ایشان و گرایش برخی از جوانان و محرومان به ایشان و واکنش تند قریش به دعوت آن حضرت و مخالفت‌ها و جبهه‌گیری آن در برابر پیامبر و تحریم اقتصادی و سیاسی آن حضرت و یارانش، پایانبخش مطالب کتاب است. نویسنده، ضمن اشاره به مستضعفانی که به پیامبر ایمان آوردند، از سران مشرک در مکه نیز نام برده است.

پیشخوان

عصری‌سازی افعال پیامبر ﷺ

کتاب «عصری‌سازی افعال پیامبر(ص)» به قلم حجج‌الاسلام والمسلمین مهدی مردانی گلستانی تدوین‌شده و از سوی انتشارات بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس منتشر شده است. کتاب حاضر کوشیده است تا با تبیین مبانی نظری و تشریح مراحل عملی، چگونگی عصری‌سازی افعال پیامبر(ص) را نشان دهد و زمینه بهره‌گیری از افعال تاریخی پیامبر(ص) را فراهم آورد.این کتاب در ۳۴ فصل «مبانی عصری‌سازی افعال پیامبر(ص)»، «مراحل عصری‌سازی افعال پیامبر(ص)» و «تحلیل نمونه‌های افعال پیامبر(ص)» را مورد بررسی و واکاوی قرار داده است. همچنین ضرورت تأسی به فعل پیامبر(ص) و عرفی بودن افعال ایشان، امکان‌سنجی انجام فعل عصری‌سازی افعال پیامبر(ص) و «تحلیل نمونه‌های افعال پیامبر(ص)» را مورد بررسی و واکاوی قرار داده است. همچنین ضرورت تأسی به فعل پیامبر(ص) پیامبری(ص)، اقسام تأسی به فعل پیامبر(ص)، اقسام و ملاک محدودیت تاریخی، روش‌شناسی کشف مقصود فعل، بازسازی فعل پیامبر(ص)، احراز محدودیت تاریخی در فعل پیامبر(ص) و… برخی از موضوعاتی است که در این کتاب به آن پرداخته‌شده است. این تحقیق از منظر تبار‌شناسی، مطالعه‌ای میان‌رشته‌ای است که از پیوند دو دانش حدیث و تاریخ بهره می‌گیرد و به تحلیل گزاره‌های رفتاری پیامبر(ص) می‌پردازد. از منظر گستره تحقیقی، کار انجام‌شده پژوهشی درون‌مذهبی است که به بررسی چگونگی روزآمدسازی افعال پیامبر(ع) می‌اندیشد.

پیشخوان

تاریخ اسلام از آغاز تا هجرت

کتاب «تاریخ اسلام از آغاز تا هجرت» به قلم علی دوانی اثری تاریخی است که به بیان رویدادهای تاریخ اسلام از آغاز بعثت رسول‌خدا(ص) تا هجرت آن حضرت به مدینه می‌پردازد و از سوی انتشارات اسلامی در قم منتشر شده‌است.نویسنده در بخش‌هایی از ابتدای کتاب، به موضوع‌هایی همچون:حجاز؛

قلمرو ظهور اسلام، نام و نژاد عرب، تقسیم‌بندی اعراب، ادیان عرب، بت‌های عرب، علم و هنر عرب، بازارهای ده‌گانه عرب، تجارت قریش، شهر مکه، تولیت مکه، قبیله قریش، نیاکان پیامبر، داستان ساختگی، نذر عبدالملط و عبدالله؛ پدر حضرت رسول اشاره کرده است.

در بخش‌های دیگر نیز پس از ذکر ولادت و پرورش پیامبر، سفر پیامبر(ص) به شام، شرکت در جنگ فجار، شرکت پیامبر(ص) در پیمان جوانمردان قریش (حلف الفضول)، ازدواج با حضرت خدیجه(س)، ولادت حضرت علی(ع)، نصب حجرالاسود توسط پیامبر، فرزندان پیامبر و دین پیامبر پیش از بعثت، به بعثت رسول‌خدا(ص) پرداخته و با نگاهی به احادیث بعثت و اظهار ابراد به احادیث بعثت، واقعیت بعثت از دیدگاه شیعه را بیان کرده است. همچنین موضوع‌هایی مانند: علی(ع)؛نخستین کسی که به پیامبر ایمان آورد، آشکار شدن دعوت پیامبر، جاذبه قرآن، مهاجرت مسلمانان به حبشه، مطالب بخش‌های پایانی کتاب را تشکیل می‌دهد. روش نگارش این کتاب بیشتر به شکل نقل رویدادها و در برخی موارد، همراه با تحلیل است.

فرهنگ

روایت‌های خواندنی از پیامبر مهربانی‌ها

جشنواره خاتم برای تولید آثار در زمینه ادبیات‌داستانی با محوریت زندگی و سیره پیامبراکرم (ص)پیشقدم شده‌است

گزارش

آراسته سلیمی تویفرا»

هم تا به امروز به همراه داشته است. در گزارش زیر، بر گزاری ۷دوره از این جشنواره ادبی به‌طور اجمالی مرور و بررسی شده است.

اهداف جشنواره خاتم

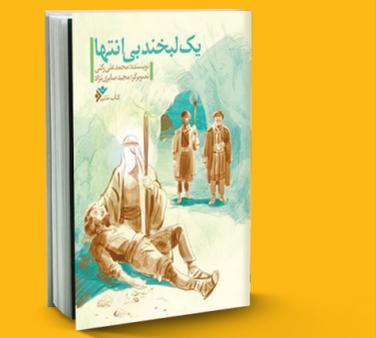
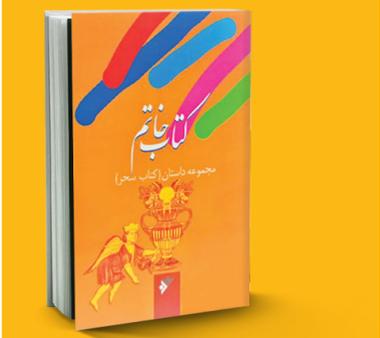
جشنواره‌های ادبی معمولاً اهداف مشخصی را برای فعالیت‌های خود تعیین و در دوره‌های مختلف برگزاری آن جشنواره، براساس اهداف از پیش تعیین شده پیش می‌روند. جشنواره خاتم هم از این قاعده مستثنی نبوده و برای برنامه‌های پیش روی خود اهداف معین و مشخصی را تعیین کرده‌و در دستور کار خود قرار داده‌است.از جمله تعمیق شناخت طبقات و سنین مختلف جامعه درباره‌شخصیت،زندگی‌وسیره کوتاه) با موضوع داستان و روایت داستانی با الهام از رسول‌اکرم صلوات‌الله‌علیه، تولید آثار داستانی (داستان دینی به‌ویژه زندگی و سیره پیامبر گرامی اسلام، حضرت محمد(ص) است. این جمله ایسن مراکز فرهنگی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی است که در راستای اهداف مطرح در اساسنامه خود و به‌منظور تبیین سیره و روش زندگی پیامبر اکرم(ص)، همچنین تأکید مقام‌معظم‌همبری بر «اهمیت گسترش کیفی فرهنگ از طریق یافتن استعداد نویسنده‌گی در بین مردم و تولید کتاب» اقدام به بر گزاری سلالته جشنواره‌ای با نام «جشنواره خاتم» به‌منظور تبیین سیره و روش زندگی پیامبر مکرم اسلام(ص) کرده است. این جشنواره از زمان برگزاری نخستین دوره آن که در سال ۱۳۹۴ صورت گرفت، همواره مورد توجه نویسندگان و اهالی ادبیات داستانی قرار گرفته و نتایج پرباری

استقبال فراوان از دوره اول

اولین دوره جشنواره خاتم در دی‌ماه ۱۳۹۴با رونمایی از پوستر فراخوان نخستین دوره آن در تالار وحدت کار خود را آغاز کرد. این دوره با آنکه نخستین دوره یک جشنواره تازه‌تأسیس بود اما خیلی زود مورد توجه نویسندگان پیشکسوت و نقلم‌قرار گرفت

کتاب خاتم

یکی از کتاب‌های برگزیده جشنواره خاتم، اثری با عنوان «یک لیخند بی‌انتها» نوشته محمدعلی رکنی است که از سوی انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلام منتشر شده است. نویسنده در این کتاب، داستان مهربانی، صبر، فرونشاندن خشم، پر کاری و سخت‌کوشی، عشق پیامبر اسلام نسبت به کودکان و… را در هر فصبه از زبان یک راوی حاضر در آن رویداد با بیانی شیوا و نثری روان و خواندنی روایت کرده است. یکی از داستان‌های این کتاب، به اسلام آوردن «وحشی»، غلام هند چگر خسرو و قاتل حضرت حمزه سیدالشهدا، عموی گرامی پیامبراکرم(ص) پرداخته و در بخشی از آن آمده است: «پیامبر سرسش را بالا می‌آورد. می‌گوید: «بخشیدمت.» به پیامبر نگاه می‌کنم، به چشمان مهربانیش، دلم می‌خواهد بلند شوم در آغوشم بغشامش. بگویم تو واقعا رحمتی، تو واقعا مهربان‌ترین آدمی، بی‌اختیار! اشک‌هایم می‌غلغند روی گونه‌هایم. به زید نگاه می‌کنم. حال او هم با حال من فرقی ندارد. به بقیه نگاه می‌کنم. همه حیران دل مهربان پیامبر شده‌اند. به وحشی می‌گویم بخشیدمت، و فقط دگر جلوی من نیا، برو دست زید را رها می‌کنم. هر دو خیره می‌مانیم به وحشی که آرام آرام دور می‌شود.» کتاب «یک لیخند بی‌انتها» نوشته محمدعلی رکنی، بر گزیده بخش نوجوان دومین دوره جشنواره خاتم است که با تصویرگری مجید صابری‌نژاد از سوی دفتر نشر فرهنگ اسلامی چاپ و منتشر شده است.

یادداشت

نسیبیه توفیقی

یادداشتی بر کتاب «رد نامنظمی روی برف‌ها»

۱۱ روایت از آخرین پیام‌آور دوستی

ادبیات دینی در سال‌های اخیر بارششد و بالندگی قابل توجهی در بخش داستان نویسی همراه بوده و هست که حاصل آن، تالیف و انتشار کتاب‌های داستانی متعدد با موضوع ائمه(ع) است و در این میان، برگزاری برخی جشنواره‌های ادبی مانند «جشنواره خاتم» که ویژه

آثار داستانی با موضوع پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد(ص) است، رونق فراوانی به تالیف داستان با محوریت زندگی و سیره پیامبر مهربانی‌ها بخشیده است. البته نویسندگان با رویکردهای متفاوتی به سراغ این موضوع رفته‌اند اما در مجموع، می‌توان سوزه‌های داستانی رسیده به جشنواره خاتم را به چند دسته تقسیم کرد که براساس آن طرح‌های داستانی شکل گرفته است؛ استفاده از وقایع تاریخی و مستندات مربوط به آن‌ها، رفتار پیامبر(ص) و سبک زندگی ایشان و مفاهیم در یافتی که نگارندگان داستان‌ها از زندگی پیامبر(ص) دریافت کرده‌اند.

در این میان، یکی از کتاب‌های برگزیده جشنواره خاتم، اثری با عنوان «رد نامنظمی روی برف‌ها» است که از ۱۱ داستان کوتاه درباره پیامبر اکرم(ص) تشکیل و از سوی انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی چاپ و منتشر شده است.

داستان‌های این کتاب با عناوین: «رد نامنظمی روی برف‌ها»، «نخل‌ها سرشان را بالا گرفتند»، «داستان میاهله»، «مرد چلهم»، «من محمد را دوست دارم»، «بای بت مابیان»، «ابراهیمی دیگه»، «این جنگ لعنتی»، «بازگشت»، «سنگاری اجباری» و «قلاب‌های مهربانی» به قلم نویسندگان؛ محمدعلی رکنی، مریم منوچهری، زهرا عباسی، سیدعلی اکبر میر جعفری، رقیه کریمی، سمیه کابلی، فاطمه دانشور جلیل، مریم صفری، عاطفه اردبانی، علی‌آرمین و محمد آیتی گزارا است و در هر یک از آثار نگاه متفاوت و زندگی و سیره پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد(ص) پرداخته شده است.

کارگاه داستان‌نویسی جشنواره خاتم با حضور سیدمهدی شجاعی

از ویژگی‌های این کتاب می‌توان به باز آفرینی برخی رویدادهای عصر پیامبر، تلفیق و پیوند میان دیرروز و امروز و گره زدن آموزه‌های پیامبرانه با مسائل امروز و بهره‌گیری از ظرفیت‌های نمادین دینی، عرفانی، ادبی و تاریخی در باورسازی داستان‌ها، نام برد.

در مقدمه این کتاب آمده است، شناختن و شناساندن پیامبر خاتم که خداوند در قرآن او را «آسوه»، شاهد، بشیر، نذیر، رحمه‌للعالمین، مهربان و مردم‌دار، دلسوز مردم، دارای خلق عظیم و دعوت‌کننده به حق و… می‌خواند در هر عصر و زمان، باید با زبانی تازه و هنرمندانه مطرح شود تا با دل‌ها و اندیشه‌ها پیوندی ژرف‌تر و پایاتر بیابد. داستان کوتاه یکی از ظرفیت‌های مناسب و موفق در این حوزه است که براساس تجربه نخستین جشنواره خاتم می‌تواند ترجمان و مفسر سلوک و سیرت و سیمای پیامبر عزیز و بزر گوار اسلام باشد.

داستان کوتاه نتها این مهم را برمی‌تابد که مورد استقبال و استقبال نسل جوان امروز در ایران و جهان است. در مجموعه داستان‌های کوتاه که در دومین دوره جشنواره خاتم در یافت شد دارای چند ویژگی چشم‌نواز و امیدبخش است؛ تلفیق و پیوند میان دیرروز و امروز و هم‌عصرانگاری پیامبر و گسره زدن آموزه‌های پیامبرانه با مسائل و رویدادهای امروز؛ باز آفرینی برخی رویدادهای عصر پیامبر با زبانی چالاک و زنده و امروزی؛ بهره‌گیری از ظرفیت‌های نمادین دینی، عرفانی، ادبی و تاریخی در باورسازی داستان و استحکام و قوام داستانی با نگاه بدیع و پربازش مناسب‌تر.

وقایع اغلب داستان‌های این مجموعه در حال و هوای امروزی اتفاق می‌افتد اما در رفتار و کردار شخصیت‌های داستانی نشانه‌های آشکاری از سیره رفتاری پیامبر اکرم(ص)، مانند مهربانی با کودکان، احترام به والدین، خوش‌رفتاری با اطرافیان و… دیده می‌شود. در بخشی از داستان کوتاه «داستان میاهله» به قلم زهرا عباسی می‌خوانیم:
کرور کرور آدم از کوچه پسکوچه‌ها وارد میدان می‌شوند. دور تادور میدان روی پشت‌بام‌ها کپه‌کپه زن و بچه ایستاده‌اند. مسن‌ترها کنار دیوار کاهگلی، سینه آفتاب کم‌جان نشسته‌اند. بچه‌ها توی جمعیت می‌لوندند.

پسر جوانی پیرمرد قرداری را به کول گرفته و با زین جمعیت راه می‌کند و کنار دیوار نزدیک سکوی وسط میدان می‌ایستد. جماعت نشسته، به احترام پیرمرد بلند می‌شوند. مردی به پسر جوان تشر می‌زند: «سی چه مامو را آوردی ش؟! پسر جوان همچنان که پیرمرد را به کول دارد قدمی به عقب می‌رود و می‌گوید: «خودش گفت. اصراز اصرار که مونه پیرا!» مرد با دست برای پسر جوان خط و نشان می‌کشد: خب بگه. لغتمت که هوش و حواس درست و حسایی نداره، بیرش خونه. پسر جوان پیرمرد را کنار دیوار می‌نشانند و چوبه‌دستی را بدست پیرمرد می‌دهد و می‌گوید: «هوش و حواس مامو از همه جمع‌تره.» مامو چوبه‌دستی را به دیوار تکیه می‌دهد و با دست دیگریش فاصله چوبه‌دستی تا خودش را لمس می‌کند. مرد به سمت پسر جوان هجوم می‌برد و می‌گوید: «مگه با تو نوبتیم بیرش خونه؟! شر به پا نکن!»

و آثار قابل‌تامل‌وتوجهی به دبیر‌خانه جشنواره ارسال

ششد. در این دوره ۱۸۲۵اثر به دبیر‌خانه جشنواره ارسال شد که از سوی داوران انتخابی مورد داوری قرار گرفت. از این تعداد آثار رسیده، ۱۲۱۰ اثر در بخش کودک و نوجوان و ۶۲۵اثر در بخش بزرگسال بوده است.

دوره‌های متوالی موفقیت‌آمیز

بعد از برگزاری نخستین دوره از جشنواره خاتم و استقبال خوب نویسندگان پیشکسوت و نقلم، دومین‌دوره از جشنواره ادبی هم در امتداد اهداف از پیش تعیین‌شده برگزار شد که این بار هم مورد توجه اهالی ادبیات داستانی قرار گرفت. در این دوره تعداد آثار رسیده ۱۲۹۲اثر بود که ۱۸۴اثر در بخش کودک و نوجوان و ۲۰۸اثر در بخش بزرگسال بوده است. همچنین در دوره سوم این جشنواره، تعداد آثار رسیده ۱۵۷۲اثر بود که ۱۲۱۰اثر در بخش کودک و نوجوان و ۳۴۲اثر در بخش بزرگسال بوده است. این روال ادامه داشت و جشنواره ادبی خاتم به‌طور مرتب هر سال بر گزار می‌شد که حاصل آن در دوره چهارم‌باز هم قابل توجه بوده است. تعداد آثار رسیده ۱۶۷۸اثر بود که ۲۸۸اثر در بخش کودک و نوجوان و ۳۹۰اثر در بخش بزرگسال بوده است. همچنین در پنجمین دوره جشنواره خاتم، تعداد ۱۹۵۵اثر به دبیر‌خانه جشنواره رسید که ۱۲۱۵اثر در بخش کودک و نوجوان و ۷۳۸اثر در بخش بزرگسال بوده است. در ادامه و دوره ششم این جشنواره، باز هم میزان استقبال به‌شدت افزایش یافت و تعداد ۱۸۰۶اثر به

مجموعه داستان کتاب سحر

کتاب‌های برگزیده جشنواره خاتم، آثار متنوعی از نویسندگان نقلم و پیشکسوت امروزی را در کنار هم قرار می‌دهد و اغلب آثار برگزیده از نوآوری و خلاقیت‌های ادبی برخوردار است. یکی از این آثار، «کتاب خاتم، مجموعه داستان (کتاب سحر)» به قلم گروهی از نویسندگان نقلم و همچنین پیشکسوت است که از سوی دفتر نشر فرهنگ اسلامی منتشر شده است. در این کتاب، داستان‌های «به ما نگاه کن»، «مور یانسه و پیامبر»، «راس»، «یک مشت خرماي خشک»، «بوی آرزیدبشت»، «درس امروز»، «عطر عبا»، «پدر در تروب»، «از دفتر خاطرات یک عنکبوت بیچاره» و «قهر تعطیل» به قلم نویسندگان؛ مهدی میر کتانی، مهناز فتاحی، مهرنوش گرجی، مهدی کاموس، طیبه شجاعی، شکوفه آروین، زینب احمدیان، علی‌اکبرالای، شما شهیدزاده، امیرحسین ابراهیمی خبیر، انتخاب و منتشر شده است. در بخشی از مقدمه «کتاب خاتم، مجموعه داستان (کتاب سحر)» می‌خوانیم:«هدف این جشنواره تشویق نخبگان حوزه اکرم(ص)، مانند مهربانی با کودکان، احترام به والدین، نویسندگی و ایجاد فرصت برای آنها است تا به معرفی چهره رسول مکرم اسلام به عنوان یک الگوی بی‌بدل برای نسل امروز بر دازند. در نخستین مرحله در پاسخ به فراخوان نخستین دوره جشنواره خاتم با موضوع داستان کوتاه درباره زندگی رسول رحمت، بیش از ۱۹۵۰اثر به دبیر‌خانه جشنواره رسید که پس از طی مراحل مختلف داوری از دیدن آورندگان آثار برتر در دو حوزه بزرگسال و کودک و نوجوان تقدیر به عمل آمد.»

همیشه‌ری